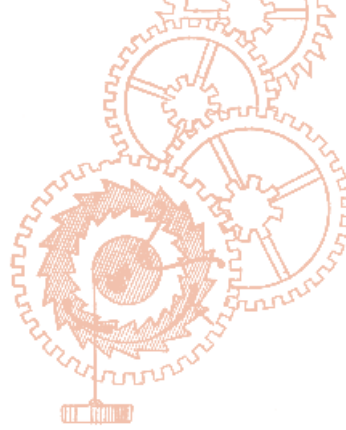

Independência ou morte?

NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

São Paulo, 1822ko irailaren 7a. Hiriarren kanpoaldean, Ipiranga ibaia-
ren ertzean, Petri Bragançakoa
Portugalgo printzeak Brasilen indepen-
dentzia aldarrikatu zuen, “*Independência
ou morte*” oihukatuz. Hasieratik, Hego
Amerikako gainerako herrialdeen inde-
pendentzia prozesuarekin alderatu zuten
Brasilgoa; han, prozesu bateratu, baketsu
eta hitzartua izan omen zuten, monarkia
konstituzionalera eraman zituena. Auzo-
ko herrialdeetan, aldiz, gerra, kaosa eta
errepublikazaletasun anarkikoa besterik
ez zuten ikusten. Baina historiografiak
geroz eta nabarmenago jarri ditu zalan-
tza prozesuaren ezaugarri horiek.

Metropoliarekiko independentzia
politikoa zalantza jartzeko modukoa
da aldarriaren protagonistari begiratu
hutsarekin. Petri Brasilgo lehen enpe-
radore izendatuko zuten urte horretan
bertan eta, tarte batean, Portugalgo erre-
ge ere izango zen –alaban abdikatu zuen
arte, praktikan agintean jarraitu zuen
arren–. Beraz, Petri IV.a Portugalgoa eta
I.a Brasilgoa izan zen batera.

Ekonomikoki ere europarrekiko men-
pekotasuna ezin izan zuten astindu. Bra-
gançatarrak –eta, ondorioz, brasildarrak–
zorretan zeuden Britainia Handiarekin,
diplomaziaren bidez prozesuan laguntza
eskaini zielako. Britainiarrek lehentasun-
ezko baldintzak eta monopolioak lortu
edota berretsiko zituzten, brasildarren
merkataritza interesen kaltetan.

Independência ou morte! edo Ipirangako aldarria (Pedro Américo, 1888).

Bestalde, inguruko beste herrialde
batzuetan odol gehiago isuri zen arren,
Brasilgo prozesua ez zen guztiz bake-
tsua izan. 60.000 soldadu inguru mobi-
lizatu zituzten eta 3.000 hildako baino
gehiago eragin zituen gatazkak.

Eta independentzia metropoliarekin
hitzartu bazen ere, brasildarren kaltetan
izan zen nabarmen. Portugalek 1825eko
abuztuan aitortu zuen Brasilen indepen-
dentzia, itun baten bidez. Portugali ez
zion inolako baldintzarik ezarri hitzar-
men horrek; aldiz, brasildarrek, konkis-
tatuek, alegia, kalte-ordainak ordaindu
behar izan zizkieten konkistatzaile izan-
dakoei. Horrek, Britainia Handiarekin
sinatutako baldintzei erantsita, herrial-

dea jaio berritan zorpetzea eragin zuen.
Umiliazio puntu bat ere bazuen itunak,
ez baitzuen aitortzen brasildarrek be-
raiek independentzia lortu zutela; Por-
tugalek Petrirekiko izandako ongintza-
ko keinu bat izan zela jasotzen zuen.
Horregatik guztiagatik, José Honório Ro-
drigues historialariak “kontrairaultza”
detu zion prozesuari.

Independentziaren bigarren men-
deurrenak oihartzun txikia izan du, hein
batean beste kezka batzuen itzalean ge-
ratu delako, herritarrek eta agintariek
urriaren 2ko hauteskundeetan baitute
gogoia. Baina baita ere, 200 urte atzera
eginda, ospatzeko arrazoi handirik ez
dutelako topatzen. ●

Etruriarren itzal luzea

2017an arpilatu gabeko hainbat hilobi
etruriar berantiar topatu zituzten Civi-
tella Pagnico herrian (Toscana, Italia).
Hilobiek 2.200 urte dituzte eta, beraz,
erromatarren konkistaren ondoren
etruriar kulturak zenbateraino eutsi
zion neurtzeko aukera eskaini diete
Buffaloko Unibertsitateko arkeologoei.
Bost urteko lanen ondoren, hildakoekin

batera ehortzitako objektu ugari-
ei esker (apaingarriak, burdinazko tresnak,
zeraimikak...) eta ehorzketa erritualei
errepertatuta, etruriarren eraginak uste
baino gehiago iraun zuela ondorioztatu
dute. Alessandro Sebastianini arkeolo-
goaren iritziz, “osmosi kulturalaz hitz
egin beharko genuke, menpekotasunaz
baino”. ●